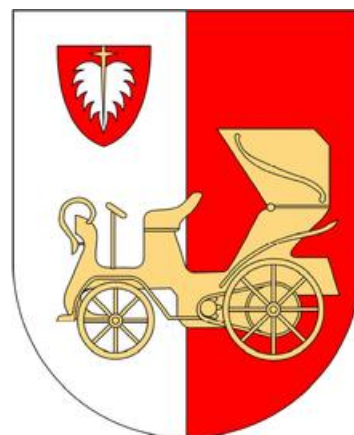

Kopřivnice

Strategický plán rozvoje města

BermanGroup

Průzkum podnikatelského prostředí

Zadavatel: Město Kopřivnice

Zpracovatel: Berman Group

Finální verze: červen 2022

Obsah:

1. Úvod a metodika	3
2. Shrnutí závěrů z průzkumu.....	4
3. Základní charakteristika vzorku firem	6
4. Bariéry rozvoje firem	6
5. Pracovní síla a zaměstnanost	8
6. Obrat a export	10
7. Ukotvení v regionu	11
8. Dopady Covid-19 a války na Ukrajině.....	12
9. Náměty pro podporu podnikání.....	16
10. Celkový dojem	17

Seznam grafů:

Graf 1 Bariéry rozvoje firem	7
Graf 2 Počet zaměstnanců	8
Graf 3 Vývoj průměrné hrubé mzdy.....	9
Graf 3 Trhy místních firem	11
Graf 4 Kvalifikace, nemovitosti a investice.....	12
Graf 5 Dopady pandemie Covid-19 a války na Ukrajině.....	13
Graf 6 Jaké druhy dopadů pandemie Covid-19 a války na Ukrajině jste pocítili?	14
Graf 7 Jaké dopady očekáváte v budoucnosti a máte z nich největší obavy?	15
Graf 8 Jaké služby by mělo město poskytovat místním podnikatelům?	16
Graf 9 Znamky pro Kopřivnici	18

1. Úvod a metodika

Průzkum podnikatelského prostředí (PPP) je součástí analytické fáze procesu strategického plánování rozvoje města. Vedle PPP byla rovněž zpracována socio-ekonomická analýza – Profil města Kopřivnice.

Průzkumy podnikatelského prostředí podle použité metodiky provádí Berman Group v českých městech a regionech od roku 1995. Jednotlivé otázky v průzkumu se nicméně mírně upravují v souladu s tím, jak se postupně mění podnikatelské prostředí a ekonomika České republiky, zejména zdroje její mezinárodní konkurenceschopnosti.

Výsledná zpráva je založena na odpovědích majitelů či vrcholových manažerů místních firem, z nichž 21 bylo konzultanty navštíveno během měsíců května a června 2022. O možnost osobního rozhovoru bylo požádáno 30 největších firem podle počtu zaměstnanců či na základě jimi plánovaných investičních záměrů v Kopřivnici a bezprostředním okolí.

Vedle informací o samotných podnicích, jejich aspiracích a pozici na trhu, investičních a rozvojových záměrech, výzkumných a vývojových aktivitách, kvalitě podnikatelského prostředí a názorech na rozvoj města, bylo tématem rozhovorů také hodnocení služeb místní a regionální (veřejné) správy i otázka aktivního zapojení firem do procesu tvorby strategického plánu.

Všechny rozhovory provedli odborní tazatelé / konzultanti zpracovatele. Na tomto místě je nutné vyzdvihnout vstřícnost, s níž většina oslovených souhlasila s rozhovorem a poskytla informace o firmách, a také cenné postřehy a doporučení týkající se stavu místního podnikatelského prostředí. Tím větší je zodpovědnost tvůrců strategického plánu za to, že výsledky průzkumu nezapadnou a názory místních firem budou reflektovány při stanovení strategických cílů rozvoje města Kopřivnice.

Závěrečná zpráva Průzkumu podnikatelského prostředí obsahuje odpovědi poskytnuté zástupci firem pouze v agregované podobě. Individuální odpovědi nejsou zpracovatelem zveřejňovány a vyplněné formuláře průzkumu zůstávají v držení zpracovatele.

2. Shrnutí závěrů z průzkumu

Za nejdůležitější zjištění průzkumu lze považovat následující:

- Místní ekonomika je dle vzorku navštívených firem tvořena různorodým mixem podniků. Mezi nejvýznamnější odvětví z hlediska podílu na zaměstnanosti a výkonech patří především výroba motorových vozidel a kovodělný průmysl. Dlouhodobá průmyslová tradice a přítomnost strojírenského průmyslu, zejména Tatry, s sebou nese pozitiva v tom ohledu, že v širokém okolí jsou velmi dobře technicky zdatní lidé a specializovaní pracovníci.
- Místní ekonomika má vzhledem k celé České republice nadprůměrnou exportní orientaci (83 %), ve srovnání s Novým Městem nad Metují¹ a Dobruškou, kde obdobný průzkum proběhl v předchozích třech letech jde o výrazně vyšší podíl (59 %, resp. 44 %). Více exportně orientovaní jsou dle očekávání největší zaměstnavatelé ve městě napříč jednotlivými odvětvími.
- Tržby zkoumaných firem v porovnání s předchozím obdobím v roce 2021 rostly a dosáhly celkové výše téměř 33 miliard Kč. Pro letošní rok je očekáván další mírný nárůst.
- Za hlavní překážky dalšího růstu označily firmy (mimo dopadů pandemie Covid-19 a války na Ukrajině) neustále se zvyšující náklady, špatnou dostupnost kvalifikované pracovní síly a neúměrně rostoucí náklady na ni. Podniky dále negativně hodnotily i nedostatečné prostory ve městě pro své další rozšiřování.
- Situace na místním trhu práce: firmy hlásí nedostatek pracovní síly se základní kvalifikací, ale současně i nedostupnost specializovaných, kvalifikovaných zaměstnanců. Firmy jsou v zásadě spokojeny s kvalitou zaměstnanců, kteří pro ně již pracují. Průměrná mzda dosáhla v roce 2022 výši 30 161 Kč měsíčně a dle očekávání podniků bude růst i v dalších letech. Vzhledem k současně rostoucím ostatním nákladům však nejspíše nebude její nárůst tak výrazný jako v letech předchozích.
- Celkem 13 z dvaceti jedna osobně navštívených firem má aktivní spolupráci s nějakou střední či vysokou školou při přípravě budoucích zaměstnanců. Většina ostatních firem takovou spolupráci nemá z důvodu absence kvalitního učňovského nebo technického oboru (nejen) v regionu, případně nedostatečného počtu studentů na těchto školách. Menší podniky se rovněž musí vypořádávat s konkurencí velkých firem, které podle nich možnosti místních škol plně vytiží.
- Nadpoloviční většina firem disponuje vlastními nemovitostmi / prostorami pro podnikání, deseti podnikům se však nedostává dalších prostor pro rozvoj. Pozitivním zjištěním je však skutečnost, že žádná z oslovených firem neplánuje s podnikáním v Kopřivnici skončit. Všechny firmy připravují nebo zvažují v příštích dvou až třech letech investice do nových prostor či technologií. Celkově lze v nejbližších letech očekávat investice ve výši přes 3 miliardy Kč.
- Deset z celkových 21 navštívených firem uvedlo, že dopady opatření a celé pandemie Covid-19 a aktuálně probíhající konflikt na Ukrajině byly negativní. Dva podniky uvedly, že dopady

¹ Nové Město nad Metují patří mezi města s velkým podílem průmyslu (i vzhledem k velikosti) a silnou průmyslovou tradicí, místní podniky také mají významný podíl zaměstnanosti ve výzkumu a vývoji.

zejména z důvodu rostoucích cen energií a narušených dodavatelských řetězců jsou pro ně už v současné chvíli silně negativní a mají obavu o budoucnost.

- Firmy mají realistická očekávání, pokud jde o podporu podnikání ze strany města. Ocení především informovanost ohledně investičních záměrů města či podporu při hledání nových prostor při rozšiřování svého podnikání. Především velké podniky pak trápí horší či špatná dostupnost bydlení ve městě.
- Kopřivnice jako místo pro podnikání je firmami zapojenými do průzkumu hodnocena průměrně. Nejlépe oceňují kvalitu a vstřícnost místní správy či image města jako investiční lokality. Naopak nejkritičtěji vidí možnosti při hledání nových pozemků pro své podnikání a pochopitelně i dostupnost kvalifikované pracovní síly.

V průzkumu bylo osloveno 30 firem působících v Kopřivnici či blízkém okolí. Z nich se nakonec průzkumu účastnilo 21 firem. Představitelé firem, kteří se do průzkumu zapojili, odpověděli na většinu otázek, mnohdy s přínosnými dodatečnými komentáři. Některé z komentářů, pozitivní i negativní, jsou dále uvedeny v textu, ovšem bez uvedení firmy či jména odpovídajících.

3. Základní charakteristika vzorku firem

Průzkumu se zúčastnilo 21 firem lokalizovaných v Kopřivnici a bezprostředním okolí města. Ve zkoumaném vzorku je pět podniků spadajících do kategorie velkých (250 a více zaměstnanců), dále 6 středních podniků (od 50 do 250 zaměstnanců) a 6 menších s počtem zaměstnanců nepřevyšujícím 50. Zbývající čtyři společnosti spadají do kategorie mikrofirem s méně než 10 zaměstnanci. Zúčastněné firmy zaměstnávaly v roce 2022 více než šest tisíc pracovníků (6 119).

Zkoumaný vzorek není dostatečně velký, aby umožnil podrobnější sektorovou analýzu, je však možné identifikovat obory, které mají výrazné zastoupení v místní ekonomice:

- (1) Výroba motorových vozidel, do které spadají čtyři navštívené podniky zaměstnávající více než dvě třetiny (68 %) pracovníků (4 171) ze všech navštívených firem. Jejich obrat (25 012 mil. Kč) tvořil přibližně 76 % z celkového obratu navštívených firem. Patří sem největší zaměstnavatel ve městě, Brose CZ spol. s.r.o. či TATRA Trucks, a.s.
- (2) Kovodělný průmysl, kam patří čtyři podniky zaměstnávající téměř 500 pracovníků (8 % ze všech navštívených). Jejich obrat dosáhl v minulém roce 1 803 mil. Kč, což představuje 5 % z celkového obratu navštívených firem.

Ve vzorku je dalších 13 podniků s téměř 1 500 zaměstnanci a obratem dosahujícím více než 6 100 milionů Kč. Jedná se o velmi pestrý mix sahající od výrobců ostatních dopravních prostředků zastoupených společnostmi BIKE FUN International spol. s.r.o., přes výrobce plastových komponent pro automobilový průmysl až po výrobce spotřební elektroniky. Takto různorodý vzorek nemá smysl analyzovat odděleně a pro účely této zprávy jsme pro něj vytvořili kategorii „ostatní“.

Oborové složení místní ekonomiky naznačené vzorkem podniků zapojených do průzkumu do značné míry koresponduje se zjištěními socio-ekonomické analýzy – Profilu města Kopřivnice.

Pokud jde o právní formu, mezi navštívenými / dotazovanými byly dvě akciové společnosti, 18 společností s ručením omezeným a zbývající firma je vedena jako fyzická osoba. Průměrné stáří firem je 30 let, přičemž podnik TATRA Trucks, a.s. se vztahuje k historické tradici sahající až do poloviny 19. století. Naprostá většina firem (16) byla založena až v 21. století, zatímco pro Českou republiku je spíše typické období vzniku v 90. letech minulého století.

Celkem šest firem má hlavní sídlo jinde než v Kopřivnici. V pěti případech se jedná o podniky, které jsou ovládány firmou se sídlem v zahraničí. Ve zkoumaném vzorku je tak většina podniků s výhradně českým vlastnictvím.

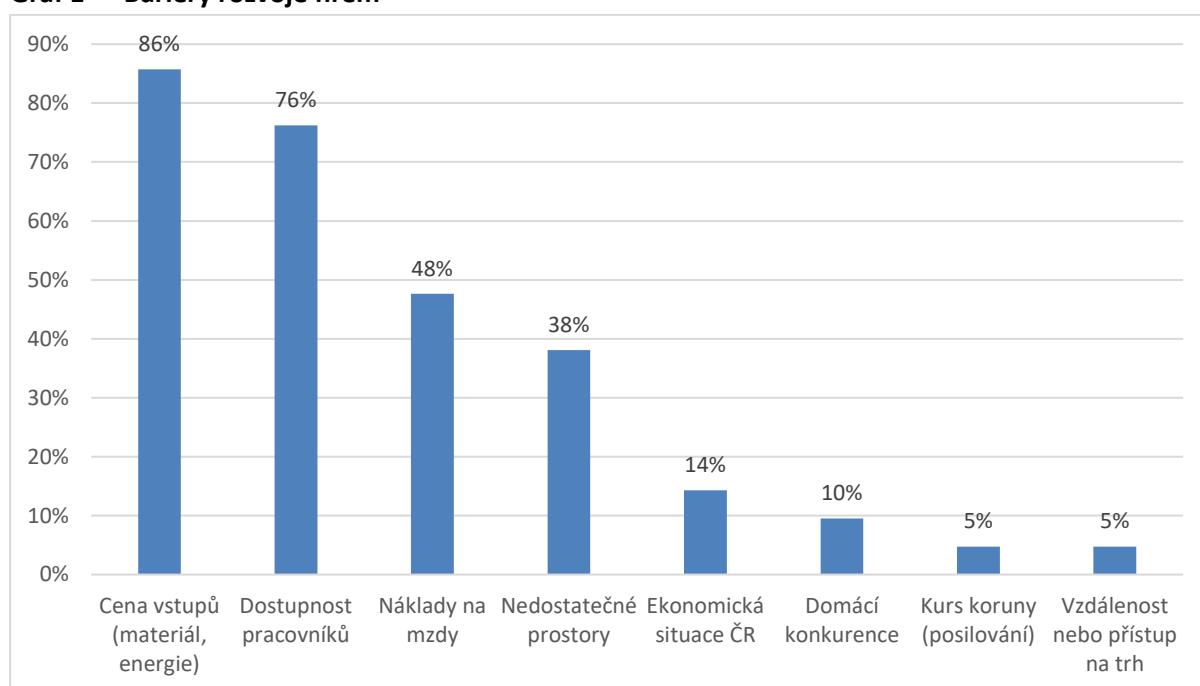
4. Bariéry rozvoje firem

V první části průzkumu zjišťujeme, co brání podnikům v dalším rozvoji a co jim přináší největší problémy (viz Graf 1). Na prvním místě se v 86 % všech odpovědí objevují stále rostoucí ceny vstupů, především energií a výrobních materiálů. Obdobné průzkumy proběhly v minulých letech v Novém Městě nad Metují, Dobrušce či Moravské Třebové, přičemž ve všech případech byla za hlavní problém pro téměř všechny dotazované podniky označena dostupnost kvalifikovaných pracovníků. Ta představuje zásadní problém pro většinu firem i v Kopřivnici (76 %), nicméně poprvé ji překonal

jiný faktor (cena vstupů). Nelze navíc vyloučit, že v příštích měsících se význam tohoto omezení dále zvýší, jak ostatně některé dotazované firmy predikují s tím, že v extrémních případech by mohlo mít i likvidační charakter, zejména pro malé podniky. Významný nárůst problémů spojených se zvyšující se cenou vstupních nákladů potvrzuje i fakt, že ve stejném průzkumu realizovaném před dvěma lety v Novém Městě nad Metují označilo ten problém za zásadní pouze 5 % firem. V porovnání s jiným průzkumem realizovaným před deseti lety přímo v Kopřivnici, ale můžeme vidět jisté podobnosti – cena vstupů byla tehdy označena za hlavní problém druhým nejvyšším počtem podniků.

Třetím nejčastěji zmiňovaným problémem firem jsou náklady na mzdy (48 %), které s rostoucími cenami všech různých nákladů přímo souvisí. Podniky jsou na nárůst mezd zvyklé, ale vzhledem k nebývalému nárůstu cen energií a výrobních materiálů naznačují, že v tomto období platí skutečnost, že si na možnost navyšovat platy zaměstnanců musí nejprve vydělat, více než kdy jindy.

Graf 1 Bariéry rozvoje firem

Na čtvrtém místě, ale v poměrně četném zastoupení, podniky uvádějí jako významnou překážku dalšího rozvoje nedostatečné prostory (38 %), především ty skladové. Dalším omezením pro některé firmy (14 %) je současná ekonomická situace ČR, domácí konkurence (10 %) či kurs koruny (její posilování).

Dotazované firmy měly možnost uvést další bariéry dle vlastního uvážení. Zde se objevily velmi specifické komentáře reflektující jejich praktické potřeby a zkušenosti jako např.: „Dnes není pracovní agentura, která by neměla v Kopřivnici problém s ubytováním pracovníků. Tyto zaměstnance tak často ubytováváme i ve vzdálenějších městech kraje a pak je na vlastní náklady denně svážíme do Kopřivnice.“

Problém se ubytováním zaměstnanců řeší především velké společnosti, které nedostatečnou nabídku ubytovacích prostor zmiňují především. Výše uvedený komentář však dokazuje, že i tento problém se podílí na růstu již zmiňovaných nákladů.

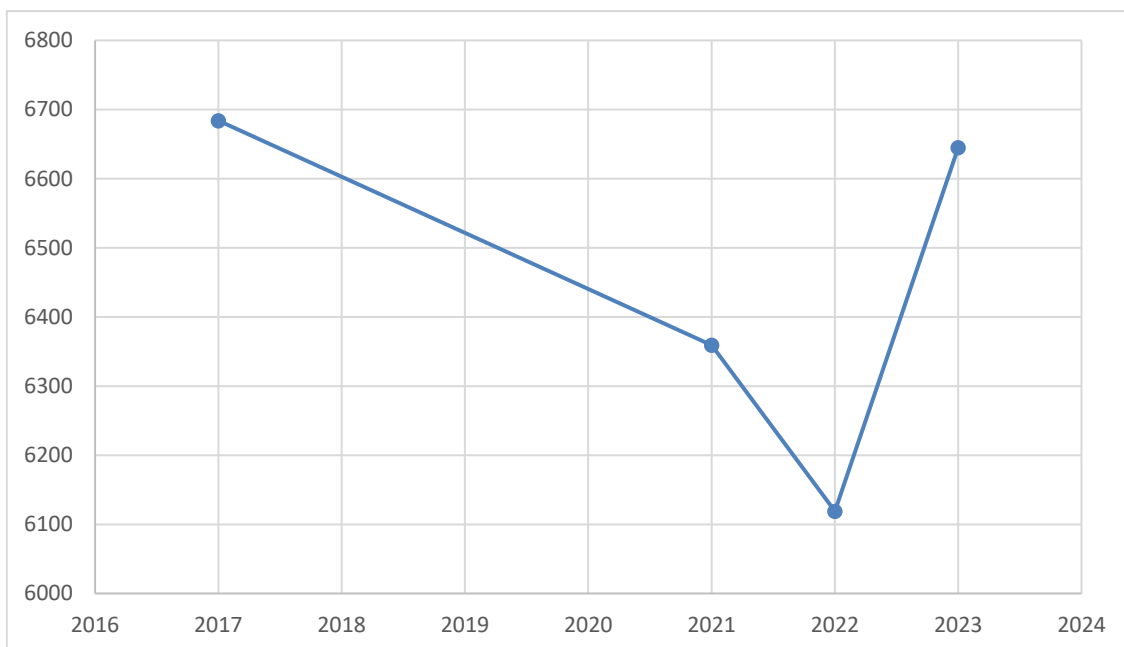
5. Pracovní síla a zaměstnanost

V navštívených podnicích pracovalo v roce 2022 celkem 6 119 zaměstnanců. Toto číslo je o 240 osob nižší než v roce 2021. Důvodem poklesu počtu zaměstnanců je především všeobecný nedostatek volných pracovních sil a dlouhodobě neudržitelný růst počtu pracovníků, na který společnosti poukazovaly především ve druhé polovině minulého desetiletí v průzkumech realizovaných v Dobrušce či Novém Městě nad Metují, a který v tom období vrcholil. To se týkalo i Kopřivnice, jak ostatně dokazuje i fakt, že navštívené firmy zaměstnávaly před pěti lety 6 684 osob, tedy zhruba o pět set více.

Další příčinou je i skutečnost, že především velké firmy se již delší dobu snaží nedostatek pracovníků řešit vyšší mírou automatizace své výroby, do které pravidelně investují.

Výhled majitelů / manažerů místních firem je však poměrně optimistický, pro příští rok počítají s nárůstem o cca 526 zaměstnanců, který může být i vyšší. Tento odhad souvisí především s plány několika místních podniků na významné rozšiřování celé firmy.

Graf 2 Počet zaměstnanců

Potvrzením toho, že neustále se zvyšující průměrná mzda je jednou z hlavních bariér rozvoje firem, je i následující výsledek šetření. Ačkoliv musely některé firmy oproti minulému roku snížit stavy svých zaměstnanců, v případě výše průměrné vždy to rozhodně neplatí.

Průměrná mzda za rok 2019 dosáhla částky 26 935 Kč, v roce 2021 narostla na 28 989 Kč a současný stav dle získaných odpovědí vypovídá o průměrné hodnotě 30 161 Kč. Mzdová diferenciací mezi jednotlivými podniky je značná, nelze proto jednoznačně konstatovat, ve kterém odvětví jsou mzdy ve městě nejvyšší. Poměrně výrazný nárůst mzdy z poslední tři roky ovšem svědčí o nutnosti místních firem vzájemně si v tomto směru konkurovat a pracovníky takzvaně přepřáčet.

Firmy o zaměstnance nicméně nebojují pouze přepřáčením konkurence, ale mnohdy i silou své značky a dobrého jména společnosti v regionu, či odlišnou odvětvovou specializací oproti dominujícímu automobilovému a kovodělnému průmyslu. V jednom případě dokonce respondent

uvedl, že musí zájemce o práci odmítat, jednak kvůli jejich vysokému počtu a pochopitelně i pro nedostatečnou kvalitu.

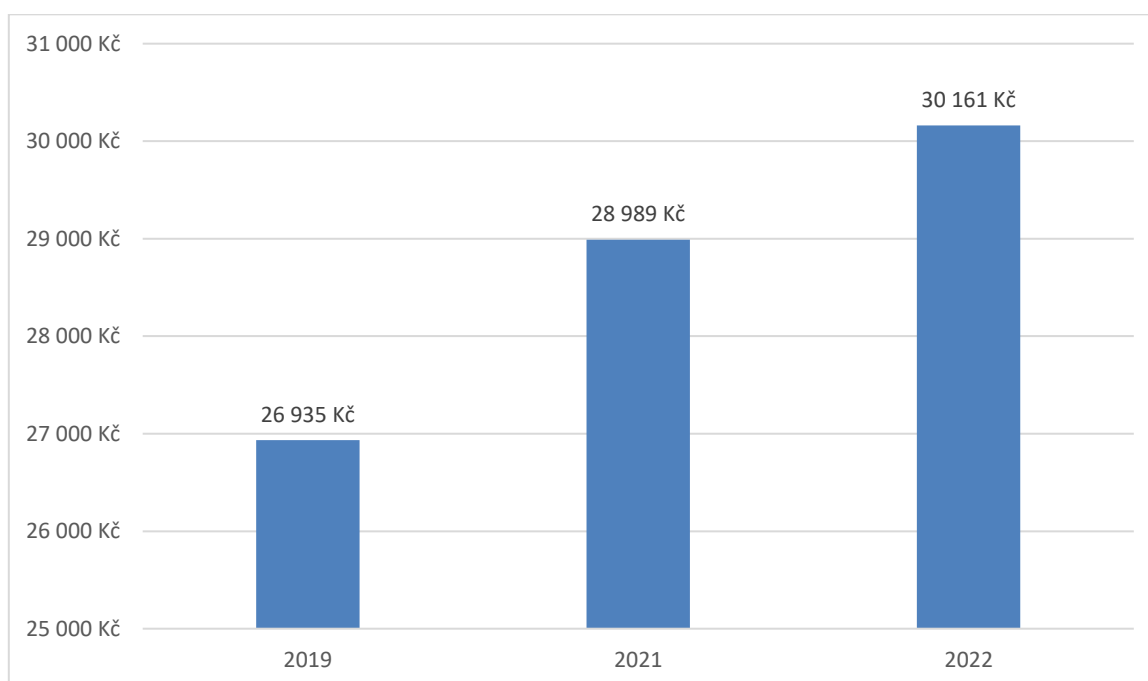
Spokojenost s kvalitou pracovní síly je subjektivně vnímaná charakteristika, nicméně je pozitivní, že ve zkoumaných firmách v Kopřivnici dosahuje v zásadě příznivých hodnot. V souvislosti s nárůstem průměrné mzdy totiž firmy více na kvalitu pracovní síly dbají.

„Kopřivnice je historicky průmyslové město a přítomnost strojírenského průmyslu, zejména Tatry, s sebou nese pozitiva v tom ohledu, že v širokém okolí jsou velmi dobře technicky zdatní lidé a specializovaní pracovníci.“

Na druhou stranu byly zaznamenány i opačné názory:

„Kopřivnice je tzv. zaměstnanecké město. Všichni jsou zvyklí pracovat v Tatře, případně v poslední době v jiných velkých podnicích a nejsou samostatní. Chybí jim iniciativa, drobní podnikatelé to nemají jednoduché, a ještě jsou vnímáni negativně.“

Graf 3 Vývoj průměrné hrubé mzdy

Jak již bylo uvedeno v části věnované bariérám rozvoje firem, místní podniky vnímají dostupnost kvalifikované pracovní síly jako zásadní omezující faktor (76 %). Podniky se shodují na tom, že hlavními „viníky“ současné situace jsou vyčerpaný pracovní trh, přeplácení zaměstnanců a jejich následné velké požadavky.

Firmám chybí především specializované dělnické profese (často jsou zmiňováni elektrikáři, taviči), obsluha CNC strojů a rovněž i technologové výroby. Podniky jsou zvyklé na spolupráci na přípravě pracovní síly se školami ve městě či regionu, takovou spolupráci má 13 firem. Jde o velmi pozitivní zjištění, neboť v Novém Městě nad Metují něco podobného deklarovalo před dvěma lety pouze šest podniků.

Menší podniky nicméně zároveň dodávají, že navzdory realizovaným praxím a exkurzím se jim nedaří následně získat stále zaměstnance, kteří buď region opouštějí nebo dávají přednost práci v jedné z velkých místních firem.

Ne všechna odvětví mohou spolupráci s místními školami kvůli jejich zaměření využívat a firmy tak často bývají aktivní i sami, jak dokládá následující komentář:

„Ve spolupráci s asociací výrobců jízdních kol jsme vytvořili speciální rekvalifikační kurz, žádný pro nás využitelný učební obor totiž neexistuje.“

Kopřivnice se může pochlubit i velmi úspěšným a ojedinělým projektem spolupráce se školami, který realizuje místní podnik TATRA Trucks, a.s.

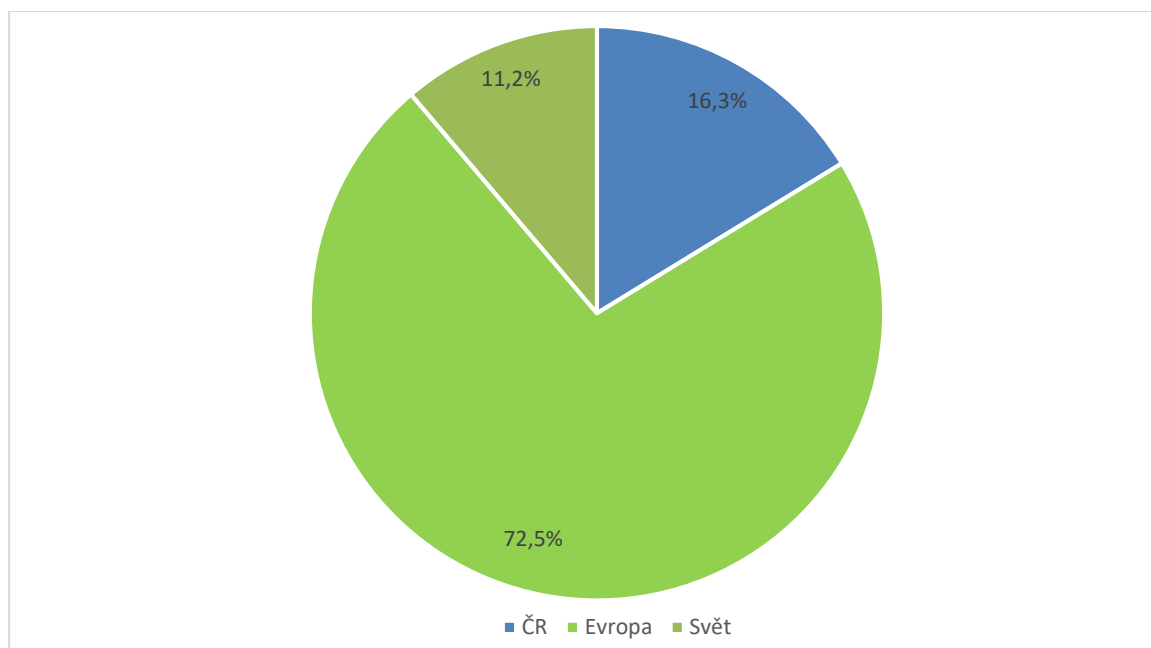
„Jeden z úspěšných projektů, kterým chceme zaujmout středoškoláky, je Tatra do škol. Studentům dodáme tzv. CKD sadu komponent, jinými slovy rozebrané auto. To pak studenti ve škole smontují pod dohledem svých mistrů. Když potřebují, pošleme jim i našeho servisního technika. Auto pak přivezeme do Kopřivnice, kde ho zkontrolujeme a potvrdíme, že splňuje všechny nároky, jako by bylo postavené přímo u nás.“

Celkově místní firmy hodnotí spolupráci se školami pozitivně, což platí i přímo o kopřivnickém učilišti, kde je vysoce ceněna aktivita současného ředitele.

„Učiliště by zasloužilo další podporu ze strany MSK. Pan ředitel dělá dobrou práci, která má logiku, usiluje o obory se smyslem pro rozvoj regionu. V současné době se hovoří o vytvoření oboru především pro ženy, protože Kopřivnice je sice dobře průmyslově orientovaná, ale především na mužskou pracovní sílu. Pokud by Moravskoslezský kraj uvolnil prostředky, mohlo by to vzniknout. Jde totiž o významný problém, ženy z Kopřivnice odcházejí studovat jinam a často se pak už nevrací.“

6. Obrat a export

Jednou z nejdůležitějších charakteristik popisujících úspěšnost firem je jejich schopnost prosadit se na domácích a zahraničních trzích. Celkový obrat zkoumaných podniků v roce 2021 dosáhl téměř 33 miliard Kč a odhad na rok 2022 očekává ještě mírný nárůst. Stále však platí, že v současné situaci je pro firmy obtížné cokoliv předvídat, ale pro místní ekonomiku je podstatné, že žádná z velkých firem neočekává další výrazný pokles tržeb, jako tomu bylo v předchozích letech kvůli pandemii Covid-19.

Graf 3 Trhy místních firem

Oproti dříve zmiňovaným šetřením mezi podniky v Dobrušce či Novém Městě nad Metují je pozitivním zjištěním vyšší exportní orientace navštívených firem. Jestliže export tamních firem činil 59 %, resp. 44 % v případě podniků z Kopřivnice je to zhruba 83 %. V porovnání s celou Českou republikou, jejíž průměr se pohybuje okolo 70 %, se stále jedná o nadprůměrnou hodnotu. Dominantní je z hlediska exportu pochopitelně role největších podniků ve městě, které exportují většinu své produkce.

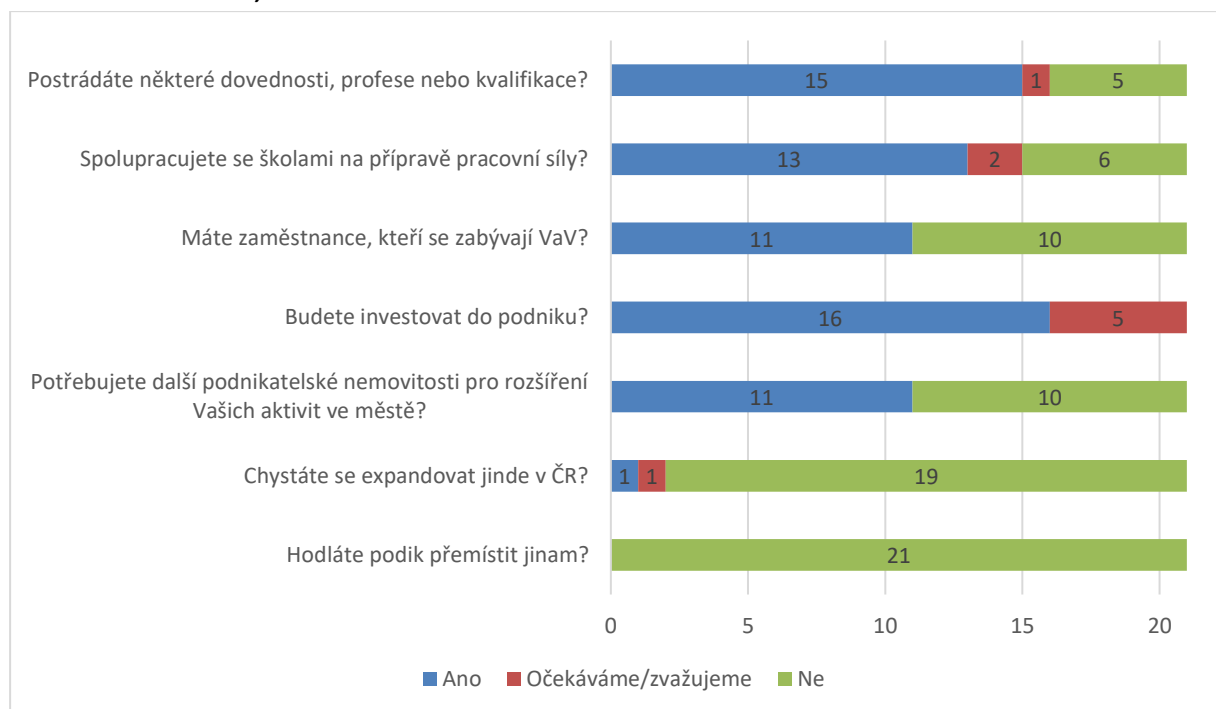
7. Ukotvení v regionu

S ukotvením v regionu a místním podnikatelským prostředím přirozeně souvisí otázka nemovitostí pro podnikání. Z navštívených 21 firem disponuje vlastní nemovitostí pro podnikání přibližně 57 % z nich (12). S tím souvisí i poměrně vysoký počet odpovědí uvádějících potřebu dalších podnikatelských nemovitostí pro rozvoj svých aktivit (10), což představuje téměř polovinu navštívených společností. Ve zmiňovaných předchozích průzkumech v Novém Městě nad Metují a Dobrušce se přitom jednalo zhruba o třetinu firem. Tato skutečnost ovšem nepoukazuje pouze na nedostatek prostor, který řada firem identifikovala jako jednu z hlavních překážek, ale rovněž i na ambice místních společností dále se rozvíjet.

Pozitivním zjištěním je bezesporu fakt, že žádná z oslovených společností nehodlá s podnikáním v Kopřivnici skončit a přesunout se jinam. V předchozích zmiňovaných průzkumech se přitom vždy některá podobná firma vyskytovala. Neznamená to ovšem, že by se firmy, které trápí nedostatek volného místa pro další rozšíření nezajímaly o možnosti volných pozemků i v jiných městech. Jejich vazby na Kopřivnici jsou však tak silné, že zatím o přesunu neuvažují. Další firmy pak sice vyhovující prostory už v minulosti jinde našly, rozhodly se ovšem zůstat kvůli zaměstnancům, o které by přesunem přišly.

Všechny dotázané podniky v příštích dvou až třech letech investice do nových prostor a technologií buď připravují (16), nebo je zvažují (5). Celková výše připravovaných investic přesahuje 3 miliardy korun, ale jejich výše může být ovlivněna vývojem současné ekonomické situace. Nové investice by měly přinést zhruba 250 nových pracovních míst, neboť některé firmy plánují výstavbu nových výrobních hal, ale rovněž budou směřovat k vyšší míře automatizace a robotizace procesů. Několik firem se také chystá rekonstruovat (v různé míře) své nemovitosti.

Graf 4 Kvalifikace, nemovitosti a investice

Pozitivním zjištěním tohoto průzkumu je skutečnost, že proti očekávání (vzhledem k menší velikosti města) je zde vysoký podíl vlastního / firemního výzkumu a vývoje (cca 337 pracovníků v 11 podnicích). Tento počet by se měl v dalších letech zvyšovat, jak ostatně dokládá i jedna ze získaných odpovědí:

„V příštím roce dojde k přesunu tří desítek pozic VaV z naší zahraniční centrály sem do Kopřivnice.“

Vysoká angažovanost ve výzkumu, vývoji a konstrukci je příslibem pro budoucí konkurenceschopnost místní ekonomiky.

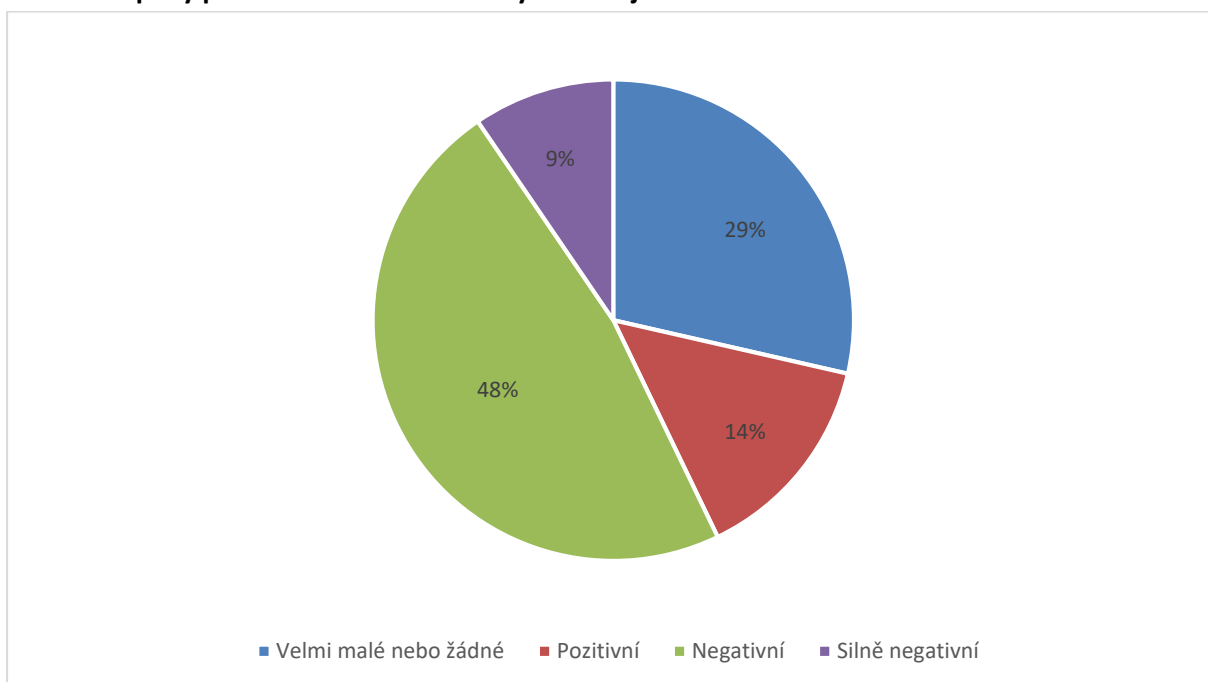
8. Dopady Covid-19 a války na Ukrajině

Další otázka se zaměřila na dopady pandemie Covid-19 a vojenského konfliktu na Ukrajině, konkrétně na dopady opatření, která měla zpomalit její šíření a která se týkala i ekonomiky s důrazem na nouzový stav.

Téměř polovina firem (10) označila dopady Covid-19 či aktuálně probíhajícího konfliktu na Ukrajině za negativní. Otázka na dopady Covid-19 byla položena i v Průzkumu podnikatelského prostředí

v Novém Městě nad Metují, kde se firmy potýkaly s poklesem tržeb, nicméně podniky v Kopřivnici v současné době trápí především růst cen energií, který se v souvislosti s konfliktem na Ukrajině zvýšil, ale jeho počátek se datuje už na přelom roku.

Graf 5 Dopady pandemie Covid-19 a války na Ukrajině

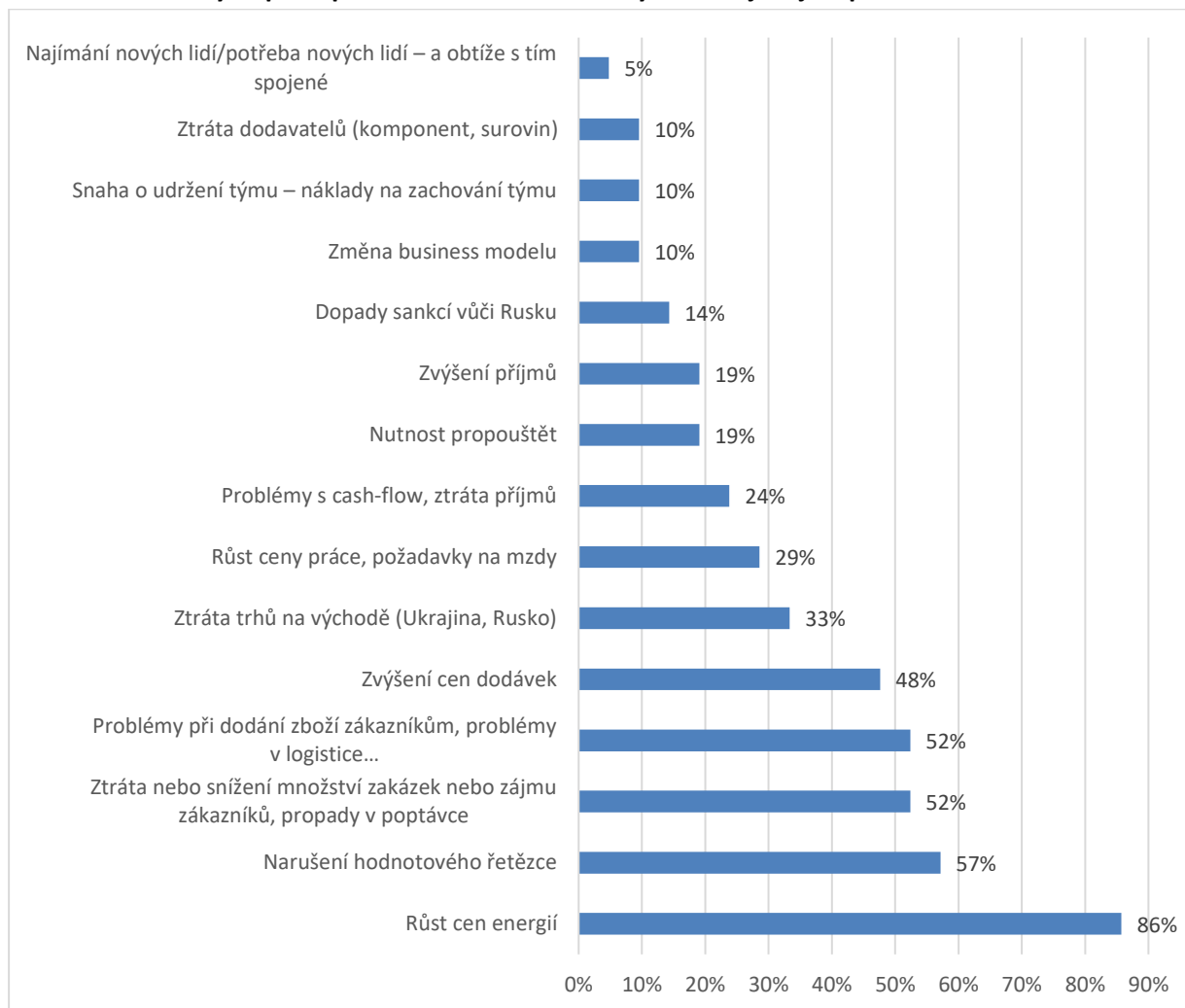
Téměř třetina firem uvedla, že dopady této krize byly (či stále jsou) velmi malé nebo žádné (6) a 14 % je považuje z hlediska podnikání za pozitivní. Například:

„Našemu podnikání krize neuškodila, naopak. Lidé byli dlouho doma a mysleli si, že se nikam nepodívají, a proto se pořízení vlastního bazénu na žebříčku hodnot domácností výrazně posunulo.“

„Rostoucí ceny energií nutí lidi přemýšlet o alternativních zdrojích energie a solární panely jsou pro ně lákavé.“

Dvě firmy označily dopady krize za silně negativní, což doprovodily i komentářem:

„Problémy v dodávkách a opatření vlády nás potlačily ke dnu, nedosáhli jsme na žádné podpory, které byly vyhlášeny, jen jsme museli plnit nařízení, čehož zaměstnanci začali zneužívat. To nás stálo mnoho peněz, přišli jsme o možnost se rozvíjet.“

Graf 6 Jaké druhy dopadů pandemie Covid-19 a války na Ukrajině jste pocítili?

Za nejčastější problém způsobený stávajícím konfliktem na Ukrajině (či předtím pandemií Covid-19) byl označen neúměrný růst cen energií (86 %), který následovalo narušení dodavatelského řetězce (zkrácení dodávek, jejich případně přerušení, zpoždění apod.). Jedna z firem konkrétně uvedla:

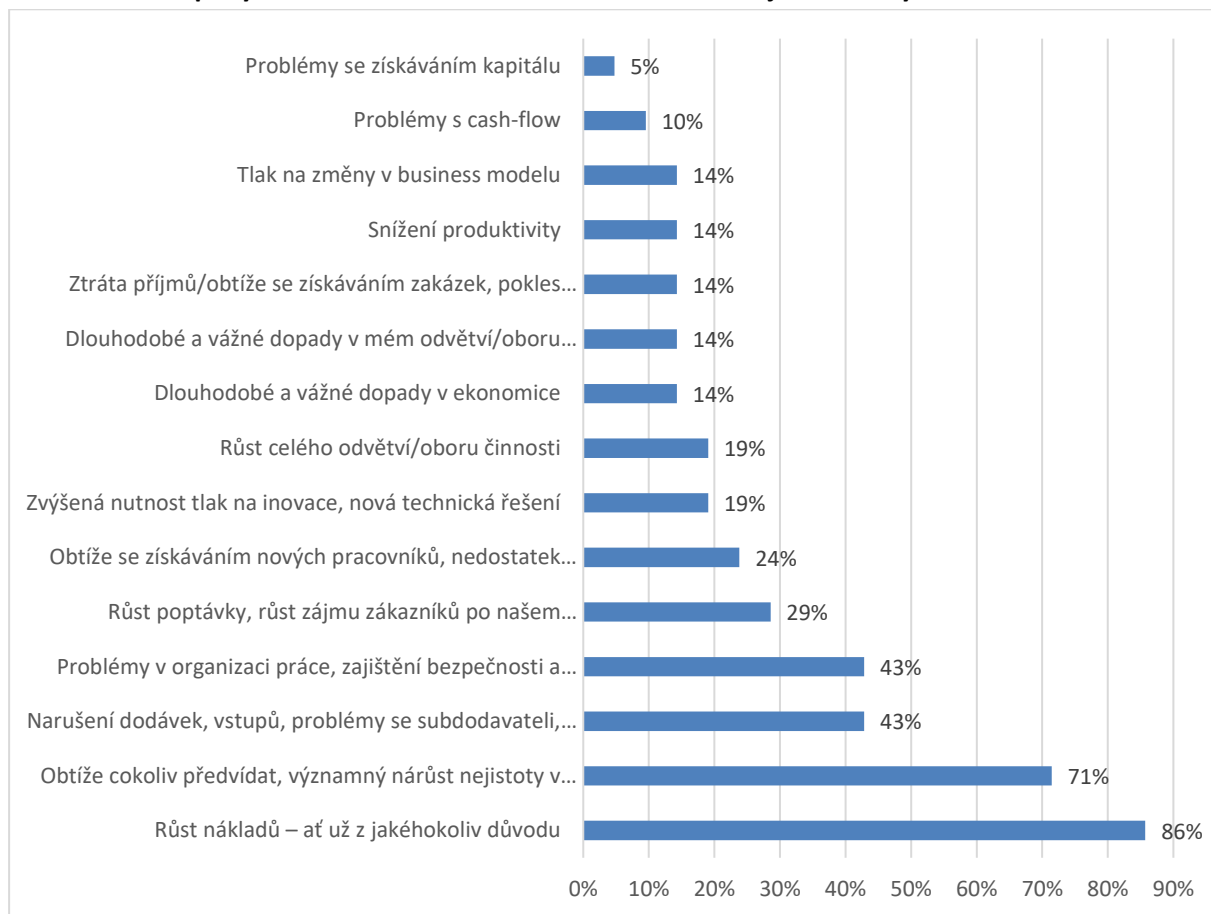
„Dodavatelský řetězec byl narušen. Neměli jsme díly, výroba se zpožďovala, nedokázali jsme splnit plán. Navíc byla omezena i mobilita přeshraničních pracovníků.“

Podobně významné problémy jako narušení hodnotového řetězce (57 %) pak představovaly potíže při dodání zboží a zkrácení pracovní doby nebo ztráta či snížení množství zakázek nebo zájmu zákazníků. S oběma se muselo v nějaké míře potýkat 52 % navštívených firem. Ve 48 % případů měla nebo má firma potíže se zvýšením cen dodávek a třetina respondentů deklarovala ztrátu trhů na východě Evropy, byť v některých případech to bylo „přes“ hlavního odběratele.

Některé firmy (10 %) byly nuceny změnit v určitém směru svůj business model, ne vždy to však přineslo vyloženě negativní důsledky.

„Najeli jsme na nový, z hlediska počtu pracovníků, úspornější režim, který jsme chtěli dlouhodobě nastavit, ale až situace kolem Covidu-19 nás k tomu donutila.“

Graf 7 Jaké dopady očekáváte v budoucnosti a máte z nich největší obavy?

Nejvíce firem (86 %) označilo jako největší hrozbu do budoucnosti další růst nákladů, které jim budou působit stále větší problémy. Na druhém místě nejčastěji podniky uváděly (71 %), že se stalo celkově obtížné cokoliv předvídat a plánovat, protože nikdo netuší, co přinese podzim z hlediska další vlny onemocnění Covid-19.

Pro lepší ilustraci vybíráme autentické komentáře z jednotlivých firem:

„S rostoucími cenami nákladů se bude zvyšovat i cena našich produktů. Zákazníci jsou s tím zatím srozuměni a akceptují to.“

„Na případnou další vlnu Covid-19 se připravujeme. Zorganizovali jsme ve firmě očkování, dodržujeme opatření. Když se ale teď podíváme do Číny, dá se vytušit, že se zase na podzim něco bude dít. Řešíme i kapacitní věci, potřebujeme více zaměstnanců, abychom pak měli při karanténách kde brát.“

„Momentálně máme silné měsíce, a tak jsme lidem doporučili, aby si nechali přesčasové hodiny na podzim, kdy z nich budou moci čerpat.“

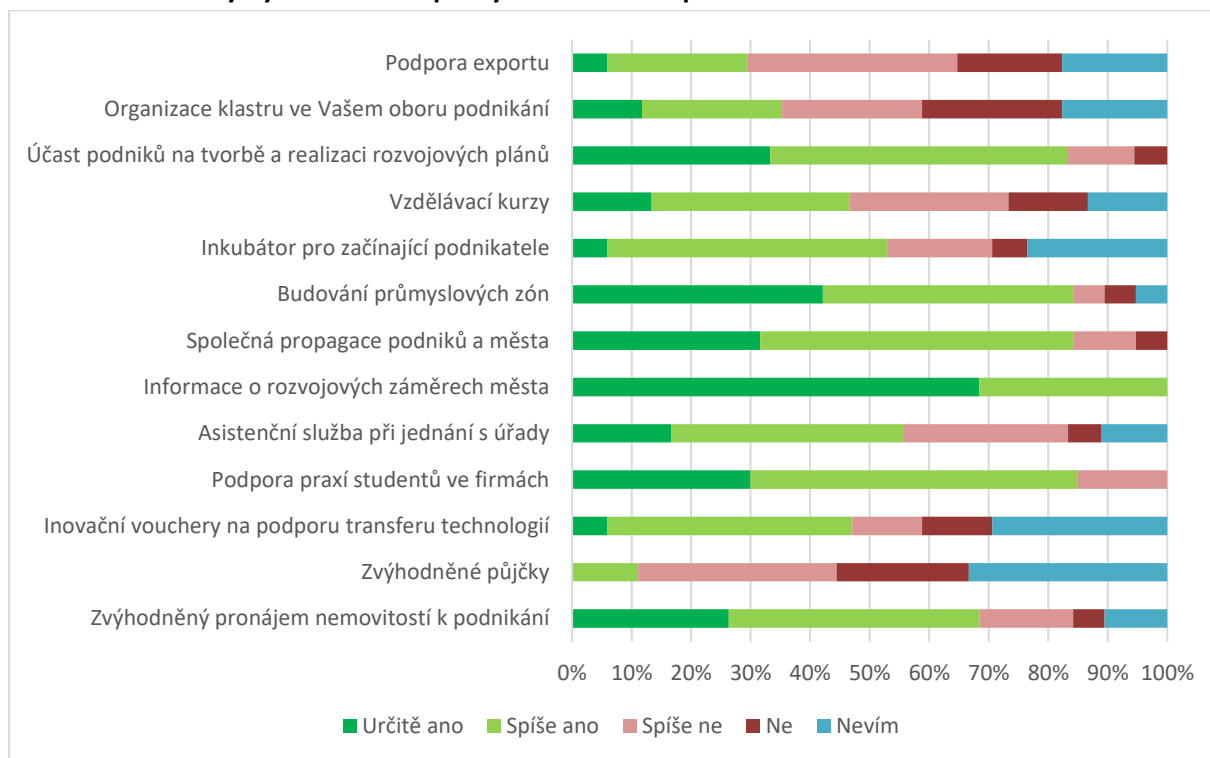
„Pokud ceny porostou ještě dál, bude to pro nás likvidační, protože náš produkt se stane neprodejným. Ptám se, jestli skutečně dodavatelé mají k růstu cen důvod, nebo se tak děje jen proto, že to teď dělají všichni.“

„Tvoříme si zásoby, začali jsme s tím už na přelomu roku. Ale i naše sklady mají nějaké limity.“

9. Náměty pro podporu podnikání

V další části rozhovoru byly firmy dotázány, jaké typy podpory podnikání by od radnice (a veřejného sektoru obecně) přivítaly. Podniky byly většinou spokojeny s tím, že město do soukromého sektoru negativně nezasahuje a za nejpřínosnější považují firmy informace o rozvojových záměrech města.

Graf 8 Jaké služby by mělo město poskytovat místním podnikatelům?

Na dalších místech se objevilo například budování průmyslových zón, což souvisí s faktem, že řada podniků postrádá prostor pro svůj další rozvoj, nebo podpora praxí studentů ve firmách. Vícekrát zmíněným námětem na podporu bylo ovšem řešení infrastruktury u místní průmyslové zóny:

„Máme hezkou PZ, ale bylo by dobré, kdyby město třeba u Dury postavilo univerzální budovu, kde by bylo pracovní lékařství, zubař, obchod. Celkově by to chtělo vylepšit infrastrukturu pro řidiče kamionů. Chybí jakékoliv parkoviště či hygienické zázemí. Chybí WC pro řidiče a pak to tady díky tomu tak vypadá.“

Celkově však z komentářů vyplynulo, že podnikatelé jsou většinou s fungováním města spokojeni, což se projevilo třeba i příchodem nových společností:

„Do Kopřivnice jsme přišli, protože město bylo vstřícné i k jinému než automobilovému průmyslu. Přesouváme sem i naše sídlo, jak jsme při jednáních o nových pozemcích slíbili.“

„Komunikace s městem funguje pravidelně a dobře.“

„Spolupráce je ze strany firmy vnímána velmi pozitivně. Město nám neklade žádné zbytečné překážky. Jsme spokojeni.“

Při otázce na možnou podporu podnikání v Kopřivnici zazněly i následující komentáře:

„Město by mohlo mírně zvýhodnit firmy, které jsou na jeho území. Ocenili bychom, kdybyste nám dali občas vědět, že se zde bude dělat zakázka, která je vhodná pro naši firmu.“

„Pokud má město nějaké možnosti, mělo by se zabývat navýšením ubytovacích kapacit. Nemáme kde ubytovávat přespolní pracovníky, kteří tak mnohdy volí raději každodenní dojíždění i desítky kilometrů.“

„V Lubině je problém s četností autobusů. Jezdí jich sem jen málo a zaměstnanci mají problémy, ale chápu, že nás tady není moc.“

Drobné výtky zaznívaly především ze strany menších podniků, které mají v některých případech pocit, že s nimi město nedostatečně komunikuje.

„Město s malými firmami téměř nekomunikuje, nedozvídáme se o možných zakázkách pro město.“

„Nevyhledávám aktivně návštěvy na radnici, ale nemám pocit, že by se město mělo potřebovat se na tyto otázky ptát jako zástupce střední firmy. Občas se objeví nějaká nabídka na sezení, ale bylo by dobré, kdybychom se to dozvíдали s větším předstihem.“

„Řešení nedostatku místa pro místní menší firmy. Jakékoliv městečko na západě má na předměstí skladovací prostory, kde mají malí živnostníci možnost cokoli složit. Je to pro ně velká podpora. Někde v PZ by měla být menší spediční firma, která by menším živnostníkům tyto služby nabízela, to tady chybí.“

„Ocenili bychom celoroční plán schůzek s městem.“

10. Celkový dojem

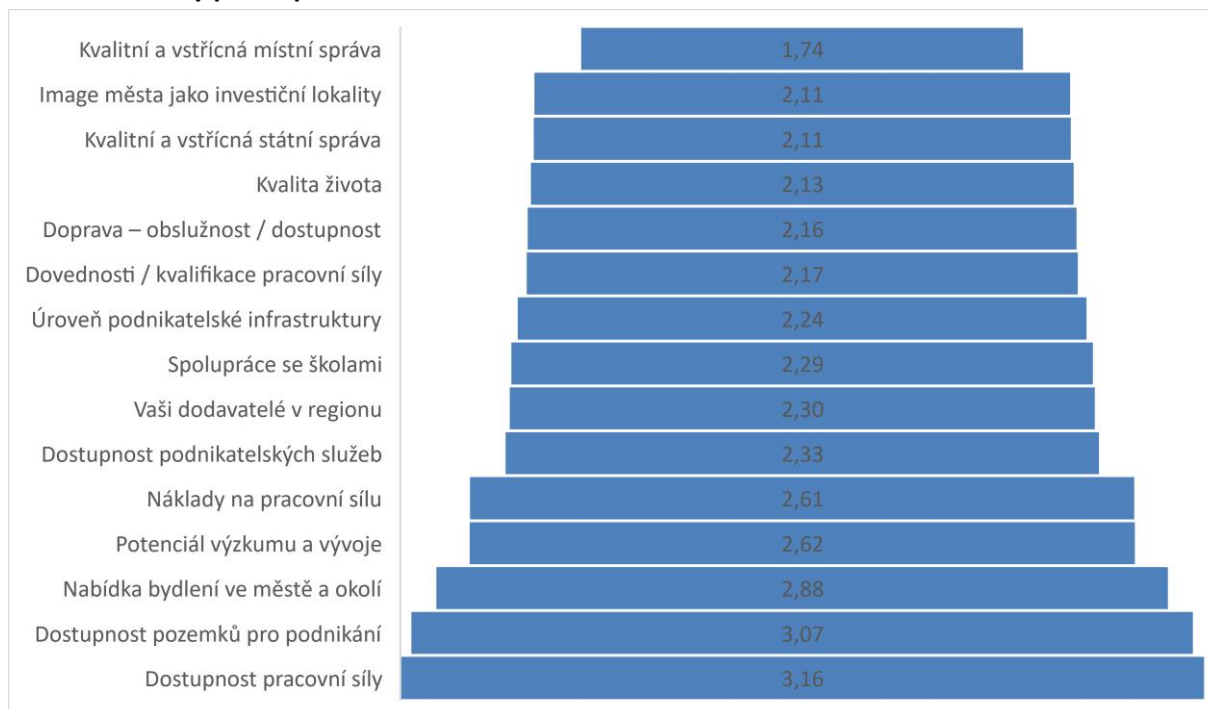
Na závěr byli dotazovaní požádáni, aby ohodnotili Kopřivnici v několika kategoriích, o kterých se již částečně hovořilo v předchozích odstavcích. Jak plyne z grafu (Graf 9), podnikatelé nejlépe hodnotí místní správu. V těchto kategoriích přidělovali dotazovaní většinou jedničky a dvojky, výjimečně trojky (známkování jako ve škole).

Nadprůměrně byly ještě hodnoceny image města jako investiční lokality a státní správa (v obou případech 2,11). Podobné známky dostala i kvalita života ve městě či dopravní dostupnost/obslužnost (2,13, resp. 2,16). Mírně nadprůměrně byla hodnocena i většina dalších charakteristik, mezi nimiž najdeme například podnikatelskou infrastrukturu, či spolupráci se školami.

Mezi nejhůře hodnocené charakteristiky patří dle očekávání dostupnost pracovní síly (3,16), a jak vyplývá i z předchozích zjištění tohoto průzkumu i dostupnost pozemků pro podnikání (3,07).

Celková průměrná známka činí 2,39, což představuje v kontextu České republiky průměrné hodnocení, ale ve srovnání s Průzkumem podnikatelského prostředí v Novém Městě nad Metují v roce 2020 a v Dobrušce v roce 2018, jde o lepší výsledek (2,79, resp. 2,94).

Graf 9 Znamky pro Kopřivnici

Jako nejčastější pozitivní aspekty místního podnikatelského prostředí firmy uvedly:

- *Kopřivnice je příjemné město pro život. Jsme s ním dlouhodobě provázáni a neholdáme nikam odcházet.*
- *Kvalita pracovních sil – město je historicky průmyslové a lidé se za tu dobu specializovali.*
- *Kopřivnice je příjemné místo pro život, což může lákat investory. Dobře se zde žije, hodnotím jakožto člověk, který se sem přestěhoval, je zde dostatek zeleně, příjemné okolí (navzdory průmyslové specializaci). Nerozumím tomu, proč se Kopřivnice pravidelně umísťuje na nižších místech různých žebříčků.*
- *Lidé jsou tady rádi, mají zde zázemí, obchody či školy. Město hodně investuje, snaží se udělat Kopřivnici atraktivní. Je to lákadlo pro lidi, aby tady zůstali a hledali si práci.*
- *Obsazenost průmyslové zóny dokazuje, že je o ni zájem a dobře funguje.*
- *Dobrá dopravní dostupnost Vlčovic, nezmění to však plánovaný obchvat?*
- *V porovnání s jinými městy, kde jsme hledali pozemky, jsou zde pro podnikatele velmi příznivé podmínky.*
- *Hodně pracovních příležitostí díky vzniku PZ – hlavně v dobách, kdy byly velké krize v Tatře, tak nebýt ostatních firem, bylo by to pro lidi mnohem těžší.*
- *Z hlediska pracovních příležitostí je na tom Nový Jičín určitě hůře.*
- *Radnice komunikuje, snaží se vše řešit a jsou vstřícní. Ačkoliv jsme malá firma, cítíme, že je o nás zájem a kdykoliv jsme něco potřebovali, dočkali jsme se reakce.*
- *Dobrá vzdělanost a odbornost obyvatel.*
- *Dobré napojení na dálnici, všude se dostanu, totéž platí ve městě.*
- *Město má dobrou velikost, disponuje zrekonstruovaným Interhotelem.*
- *Průmyslová tradice, výrobní prostředí, lidé jsou zvyklí pracovat v továrnách, mají disciplínu.*
- *Kulturní, sportovní a volnočasové příležitosti jsou vzhledem k velikosti města nadprůměrné.*

Nejčastěji zmiňované negativní aspekty jsou následující:

- *Nedostatek volných ploch pro podnikání.*
- *Pro firmu zabývající se silniční dopravou zde nejsou vhodné pozemky.*
- *Pro budoucí růst firem je současná průmyslová zóna vyčerpána.*
- *Nejde jen o Kopřivnici, ale lidé obecně z pohodlně a nechtějí vykonávat určité práce. Přitom si stěžují, že práce není.*
- *Zóna je pěkná, ale jezdí tady moc kamionů. Všechno je sice moderní, avšak chybí infrastruktura pro řidiče kamionů, ti se tady potulují. Chtělo by to záchody, odpadkové koše, možná i sprchy? Je to škoda, mohlo by to vypadat podstatně lépe.*
- *Nedostatečná nabídka bydlení.*
- *Chybí kvalitní hotel s wellness, kde by se mohli ubytovat klienti.*
- *Příjezd do průmyslové zóny by určitě šel vylepšit.*
- *Parkovací plochy pro kamiony, opakovaně jsme o tom jednali (před Covidem). Uvažovalo se o záchytném parkovišti? To by řešilo situaci s menšími kamiony, situace je v tomto ohledu vážná a kritická. Lidé parkují dodávky doma, zabírají místo.*
- *Příjezd do PZ - mohl by se tam dát kruhový objezd, aby se zvýšila průchodnost. Situace sice není kritická, ale zhoršuje se, jak přibývají kamiony a auta.*
- *Kontrola dodržování rychlosti zejména při střídání směn na ulici Panská je více než potřebná. Je zde spousta nehod. Kontroly by přinesly městu i peníze. Lidé si tady z toho dělají závodní dráhu. Každý rok jsou zde smrtelné nehody, velmi nebezpečné.*
- *Lidé přicházející sem za prací nezůstanou dlouhodobě. Dřív nebo později je to táhne domů. Že by tady někdo zakotvil, to nepamatujeme.*
- *Malá spolupráce s podnikateli – dávali jsme dohromady komunikační plán a ta oblast práce s podnikateli podle mě nefunguje. Asi se pracuje s velkými a klíčovými firmami.*
- *Firmy by se mohly lépe zapojovat do činností města a podpory dobrovolných aktivit, ale když se s nimi nespolečně pracuje, tak nemají zájem.*
- *Město není hezké. Když přijedou klienti z Prahy, tak se stydím. Když přijde podzim, musím je brát jinak.*
- *Město s malými firmami téměř nekomunikuje. Nedožíváme se o zakázkách.*
- *Dříve byly požadavky města na sponzoring akcí, ale my jsme necítili podporu, že by nám město dalo vydělat na to, abychom je mohli podpořit.*
- *Velmi malá dostupnost okolních vesnic, lidé odtamtud raději jezdí do Nového Jičína.*

Na úplný závěr bychom chtěli poděkovat všem podnikatelům, kteří byli ochotni věnovat svůj čas tomuto průzkumu a poskytnout cenné informace, hodnocení a nápady. Tyto budou cenným vstupem do procesu strategického plánování rozvoje města, jehož ambicí nepochybně bude také zlepšení podmínek pro podnikání v Kopřivnici a jejím bezprostředním okolí.